

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 308/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Alektum, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, IČO 44 721 587, zastúpenej advokátskou kanceláriou Hudec s. r. o., Lazaretská 23, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marek Hudec, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 151/2017 z 22. mája 2018, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Alektum, s. r. o., **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Alektum, s. r. o.,

Šoltésovej 14, Bratislava, IČO 44 721 587 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou Hudec s. r. o., Lazaretská 23, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marek Hudec, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 151/2017 z 22. mája 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa 1. apríla 2015 obrátila na Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) so žalobou o zaplatenie sumy 2 976,79 € s príslušenstvom. Spor vo veci samej sa týka nárokov vyplývajúcich zo spotrebiteľskej zmluvy.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 193/2015 z 24. januára 2017 žalobu sťažovateľky zamietol z dôvodu nedostatku jej aktívnej vecnej legitímácie, keďže zastával názor, že sťažovateľka nepreukázala platné postúpenie žalovanej pohľadávky od pôvodného veriteľa. Na podklade odvolania bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený ako vecne správny napadnutým rozsudkom krajského súdu.

4. O dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 7 Cdo 287/2018 z 26. júna 2019 (ďalej len „uznesenie z 26. júna 2019“) tak, že dovolanie odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) s poukazom na § 422 ods. 1 CSP. Proti uzneseniu najvyššieho súdu z 26. júna 2019 podala sťažovateľka 2. októbra 2019 ústavnú sťažnosť.

5. S poukazom na judikatúru ústavného súdu a právnu úpravu obsiahnutú v § 124 *in fine* zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) sťažovateľka zdôrazňuje, že lehotu na podanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu považuje za zachovanú.

6. Argumentácia o ústavnej neudržateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu sa dotýka v konkrétnostiach otázky aktívnej vecnej legitímácie a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom, ako aj konštatácie krajského súdu o nesplnení podmienky doručenia výzvy pred postúpením pohľadávky podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“). Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že spor spočíva aj v právnej otázke, či § 92 ods. 8 zákona o bankách v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2016 obmedzoval právo banky postúpiť na 3. osobu len pohľadávku, ktorá bola v čase postúpenia už splatná.

7. Zdôraznením skutočnosti, že táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi všeobecných súdov dostatočne vyriešená, pričom aj rozhodovacia prax súdov prvej inštancie, ako aj odvolacích súdov je nejednotná, sťažovateľka argumentuje, že je daný priestor a aj potreba zjednotenia. Sťažovateľka ďalej podáva svoj vlastný výklad predmetného ustanovenia zákona o bankách, podľa ktorého *„Ak je napriek písomnej výzve banky jej klient nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke, môže banka alebo pobočka zahraničnej banky celú svoju pohľadávku zodpovedajúcu tomuto peňažnému záväzku (teda vrátane časti, ktorá ešte nie je splatná a s ktorého splnením dlžník nie je v omeškaní) postúpiť inej osobe. Právo postúpiť túto pohľadávku banka nemôže využiť, ak klient ešte pred postúpením uhradil banke omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva. Ak ale súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku presiahol jeden rok, potom je banka oprávnená postúpiť zvyšnú časť pohľadávky, aj keď klient pred postúpením uhradil banke omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva.“*

8. Keďže podľa sťažovateľky krajský súd nepostupoval v jej veci v súlade s ústavou, pričom vykonal nesprávny výklad ustanovenia zákona o bankách, porušil jej práva zaručené

čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a vykonaním zásahu do práva vlastníť majetok porušil aj práva zaručené čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

9. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie sťažovateľkiných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutý rozsudok krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň požaduje priznanie náhrady trov konania.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. V súlade s § 124 *in fine* zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

17. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

19. V súlade s čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

20. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

21. Princíp subsidiarity určuje, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

22. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o ústavnej sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o ústavnej sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť (m. m. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

23. Predmetom ústavného prieskumu je napadnutý rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie. Podľa názoru sťažovateľky napadnutý rozsudok krajského súdu porušuje základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

24. Bez potreby uvedenia bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľky zaručeným ústavou a dohovorom, prípadne právnych záverov krajského súdu uvedených v napadnutom rozsudku je potrebné konštatovať, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky nie je možné pre nedostatok právomoci ústavného súdu prijať na ďalšie konanie.

25. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením

z 26. júna 2019, proti ktorému podala na ústavnom súde ústavnú sťažnosť vedenú pod sp. zn. I. ÚS 71/2020. Z vlastných zistení ústavný súd zistil, že o predmetnej ústavnej sťažnosti ústavný súd rozhodol meritórne nálezom sp. zn. I. ÚS 71/2020 z 12. mája 2020 tak, že jej vyhovel a vyslovil porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 26. júna 2019, pričom citované uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Citovaný nález ústavného súdu bol účastníkom konania vo veci ústavnej sťažnosti doručovaný 16. júna 2020.

26. Z ďalších zistení ústavného súdu vyplýva, že v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V konkrétnostiach vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru o nedostatku jej aktívnej legitímácie v dôsledku nepreukázania splnenia podmienok pre platné postúpenie predmetnej pohľadávky v kontexte príslušných ustanovení zákona o bankách.

27. Predmetom posúdenia v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 71/2020 bola *inter alia* námietka ústavne nekonformného výkladu § 422 ods. 1 písm. b) CSP o zníženom majetkovom cenze, ktorý je podľa názoru najvyššieho súdu aplikovateľný len na prípad, keď dovolanie podáva spotrebiteľ. Keďže dovolateľom bol dodávateľ, nie spotrebiteľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa názoru najvyššieho súdu platil majetkový cenzus v sume desaťnásobku minimálnej mzdy. V náleze z 12. mája 2020 ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd ústavno-nekonformnou interpretáciou § 422 ods. 1 písm. b) CSP znemožnil sťažovateľke ako dovolateľke prístup k dovolaniu ako mimoriadnemu opravnému prostriedku spôsobom, ktorý porušuje jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 60 nálezu ústavného súdu z 12. mája 2020), pričom najvyššiemu súdu uložil pri opätovnom preskúmaní splnenia predpokladov prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci interpretovať príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku [predovšetkým § 422

ods. 1 písm. b) CSP] v súlade s ústavou a dohovorom a až následne vo veci opätovne rozhodnúť (bod 67 nálezu ústavného súdu z 12. mája 2020).

28. Ústavný súd ďalej akcentuje svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí „do výlučnej právomoci dovolacieho súdu“, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). To sa však samozrejme netýka ústavne nekonformného výkladu ustanovení o prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ktorý je ústavným súdom preskúmateľný a napraviteľný tak ako ktorákoľvek iná otázka rozhodovania všeobecných súdov z uvedeného hľadiska. Ústavný súd preto v náleze z 12. mája 2020 vyslovil pre najvyšší súd záväzný právny názor, ktorý sa týka otázky ústavnej udržateľnosti výkladu § 422 ods. 1 písm. b) CSP (znížený majetkový cenzus) ako podmienky prístupu k dovolaniu (teda jeho prípustnosti, resp. výnimky z nej). Po vrátení veci bude teda najvyšší súd opätovne vyhodnocovať splnenie podmienok prípustnosti dovolania jednak z hľadiska uplatnenia zníženého majetkového cenzu (obligatórne zohľadniac právny názor ústavného súdu) a jednak splnenie podmienok prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Len v prípade pozitívnej odpovede na obe tieto otázky bude najvyšší súd po konštatácii prípustnosti dovolania posudzovať aj jeho dôvodnosť. Všetky uvedené podmienky teda musia byť splnené k tomu, aby sa najvyšší súd vyjadril k zásadnej námietke nedostatku aktívnej legitímácie v dôsledku nepreukázania splnenia podmienok pre platné postúpenie predmetnej pohľadávky v kontexte príslušných ustanovení zákona o bankách, ktorú namieta sťažovateľka aj v konaní o ústavnej sťažnosti.

III.

29. S prihliadnutím na svoje vlastné zistenia ústavný súd konštatuje, že vydaním nálezu ústavného súdu z 12. mája 2020 a ním vyvolaným opätovným priebehom dovolacieho konania na základe dovolania smerujúceho proti napadnutému rozsudku krajského súdu sa sťažovateľke otvára priestor na to, aby sa po prípadnom splnení všetkých nevyhnutných podmienok pre meritórne sa zaobranie jej podstatnou námietkou ústavno-

nekonformného výkladu ustanovenia zákona o bankách zaoberal najvyšší súd v rámci dovolacieho konania iniciovaného na podklade dovolania sťažovateľky, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

30. S prihliadnutím na závery ústavného súdu obsiahnuté v jeho náleze z 12. mája 2020 má teda sťažovateľka k dispozícii právny prostriedok ochrany svojich základných práv a slobôd, ktorý jej právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje a ktorý aj uplatnila. O ochrane týchto práv je teda príslušný rozhodovať iný súd (najvyšší súd v aktuálne prebiehajúcim dovolacom konaní), čo podmieňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 132 ods. 1, resp. § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Iná interpretácia by v danej veci mala za následok nežiaducu situáciu, keď by to isté rozhodnutie súčasne preskúmaval najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, ako aj ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti. Princíp subsidiarity pritom generuje postupnosť pri riešení uplatnenej námietky v línii okresný súd, krajský súd, najvyšší súd a až v konečnom dôsledku ústavný súd.

31. Nedostatok právomoci ústavného súdu na prejednanie ústavnej sťažnosti treba pritom považovať za neodstrániteľný nedostatok podmienky konania o ústavnej sťažnosti (IV. ÚS 37/2014, II. ÚS 69/2016).

31.1 Premisa uvedená v predchádzajúcom bode (ktorá sa posudzuje pri každej námietke osobitne) však neplatí v prípade súčasného použitia (aj) takej námietky sťažovateľa proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorú nemohol uplatniť v dovolacom konaní (podľa zákonnej úpravy tohto konania) a ktorá je uplatniteľná (len) v konaní o ústavnej sťažnosti. Ak je potrebné, aby sťažovateľ najprv podal (pri použití inej súčasne uplatňovanej námietky) dovolanie, je z hľadiska lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (vo vzťahu k prvej z oboch uvedených námietok smerujúcich proti rozhodnutiu odvolacieho súdu) chránený § 124 poslednou vetou zákona o ústavnom súde (v tomto parciálnom prípade je subsidiarita z hľadiska postupnosti prostriedkov na ochranu základného práva neaktuálna).

31.2 Pre úplnosť sa žiada dodať, že ak by sťažovateľka mienila uplatňovať proti rozhodnutiu odvolacieho súdu len námietku nepoužiteľnú v dovolacom konaní

(nezodpovedajúcu dôvodom prípustnosti dovolania) alebo ak by išlo o rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému podľa jeho druhu nie je dovolanie zo zákona prípustné, musela by sa obrátiť priamo na ústavný súd, a to v lehote podľa § 124 prvej vety alebo tretej vety zákona o ústavnom súde (inak by podala ústavnú sťažnosť oneskorene).

32. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu